

Петро ПУЦЕНТЕЙЛО

д.е.н., професор

Західноукраїнський національний університет

РОЗВИТОК РИНКУ ЕНЕРГОСЕРВІСНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Підвищення енергоефективності об'єктів і споруд пов'язане із забезпеченням енергозбереження, що неможливе без впровадження їхньої енергомодернізації з урахуванням новітніх технологій, спрямованих на підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів з метою економії коштів на їх оплату. Усе це є можливим завдяки функціонуванню енергосервісних компаній, котрі активно здійснюють енергомодернізацію будівель для забезпечення раціонального енергозбереження.

Підвищення енергоефективності є одним з ключових факторів переходу енергоємних економік на сталий розвиток, оскільки дозволяє обмежити енергоспоживання за рахунок зниження залежності від використання екологічно неефективних або небезпечних джерел енергії. При цьому підвищення енергоефективності та енергозбереження також можуть розглядатися в якості необхідної умови сталого економічного розвитку, оскільки сприяють підвищенню продуктивності, зниженню витрат енергоспоживання і забруднення навколишнього середовища, розвитку нових технологій, а також створенню нових ринків екологічної продукції і послуг, робочих місць [1, с. 180]. Тобто, енергосервіс є послугою, що надається спеціалізованими фірмами, які готові запропонувати оптимальне вирішення завдання щодо зменшення енерговитрат, котре здатне за невеликих інвестицій в найкоротші терміни дати найбільший результат.

Енергосервісний ринок – це система відносин між суб'єктами ринку, важливими елементами якого є [2-4]:

- попит на енергосервісні послуги (замовники: фірми, державні установи, домогосподарства);
- пропозиції енергосервісних послуг (ЕСКО, що пропонують такі послуги: монтаж обладнання та його пуско-налагоджувальні роботи; послуги в галузі енергозбереження та енергоефективності; енергетичний консалтинг; інформаційні та діагностичні послуги; інжиніринг; навчання персоналу; ремонт, модернізація та реконструкція енергооб'єктів; технічне обслуговування обладнання);
- механізм взаємодії елементів ринку.

Розвиток енергосервісного ринку залежить від механізму взаємодії його елементів. В умовах ринку підприємства взаємодіють один з одним в системі певного бізнес-простору з метою надання якісних енергосервісних послуг. Окрім попиту, пропозиції, ціни та наявної інфраструктури має місце конкуренція, при цьому ринок є складною структурою економічних відносин між елементами ринку. Об'єктом купівлі-продажу на енергосервісному ринку є енергосервісні послуги.

Ми вважаємо, що енергосервіс – є діяльністю, яка полягає в забезпеченні надійного та безперебійного функціонування енергетичної системи, у виконанні комплексу енергозберігаючих заходів, спрямованих на підвищення енергоефективності. Енергоефективність, в свою чергу, є інвестиційною діяльністю (ЕСКО доводиться шукати додаткові кошти, тобто інвесторів), а також виступає як бізнес процес, функції якого полягають в спеціалізованому обслуговуванні окремих ланок процесу енергопостачання.

До особливостей енергосервісних послуг відносяться:

- комплекс заходів – енергосервісних послуг, що надаються ЕСКО;
- інвестиційна діяльність – енергосервісні контракти потребують фінансування;
- послуга надається спеціалізованими фірмами, які мають ліцензію на надання енергосервісних послуг;
- самостійний бізнес – ЕСКО отримує прибуток від замовника за надані енергосервісні послуги;
- функціональна діяльність полягає в забезпеченні надійного та безперебійного функціонування енергетичної системи.

У наданні енергосервісних послуг беруть участь ЕСКО, які укладають з замовником енергосервісний договір.

Енергосервісна компанія – це юридична особа, яка виконує заходи або надає послуги з підвищення енергоефективності будівель і приміщень.

Енергосервісні компанії надають енергосервісні послуги і займаються впровадженням нових технологій в сфері автоматизації, а також створюють нові робочі місця. З практики світового досвіду випливає, що в окремих країнах ЕСКО здійснюють розробку та впровадження нових технологій в енергетичну галузь. Енергосервіс в сучасній економіці фактично є фінансовою стратегією пошуку нових інвестицій для подальшої реалізації об'єктів житлово-комунального господарства, енергозберігаючих технологій на виробництві та інших сферах, головним інструментом з оновлення основних фондів, а також є одним із способів процесу модернізації енергоемності економіки. Саме тому виникає завдання створення таких організаційно – економічних ринкових механізмів раціонального сервісного обслуговування в житловому секторі, які зможуть забезпечити процеси модернізації, технологічного оновлення та зберегти баланс між комерційними результатами діяльності енергосервісних компаній, і енергоефективністю житлових будинків.

Таким чином, енергосервісний ринок є досить перспективним в Україні. Кількість енергосервісних компаній з кожним роком зростає. Однак, в Україні досі залишаються актуальними питання, пов'язані з підвищенням енергетичної ефективності житлового сектору країни. За останні роки Україна має досвід найбільш розвинених країн світу щодо впровадження різноманітних механізмів і інструментів підвищення енергоефективності.

Список використаних джерел

1. Брич Б. В. Енергосервіс в Україні. *Економічний аналіз*: зб. наук. праць. 2016. Том 25. № 2. С. 179-184.
2. Закон України Про енергозбереження. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання заходів з енергозбереження. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760-16#Text>
4. Закон України Про енергетичну ефективність будівель. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19#Text>
5. Brych V., Borysiak O., Halysh N. Project activity as an inclusive environment for innovative development management of energy service // Strategies, models and technologies of economic systems management in the context of international economic integration : scientific monograph / edited by M. Bezpartochnyi, V. Riashchenko, N. Linde, 2 edition. Riga : Institute of Economics of the Latvian Academy of Sciences, 2020. P. 61-69.